

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS PAGRINDIMO APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Plėtos programos pažangos priemonės kodas ir pavadinimas	07-018-10-07-01 „Sudaryti prielaidas veiksmingai nusikaltimų prevencijai ir kontrolei bei terorizmo grėsmių mažinimui“
Nacionalinio pažangos plano uždavinys	10.7 Mažinti sunkaus nusikalstamumo ir terorizmo grėsmes
Plėtos programa	Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtos programa
Atsakinga institucija (koordinuojančioji institucija)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

II SKYRIUS SIEKIAMAS POKYTIS

ĮGYVENDINUS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĘ LAUKIAMAS POKYTIS
Nusikalstamumas ypač sparčiai prisitaiko prie mokslo bei technologijų pažangos, todėl viešojo saugumo srityje susiduriama su nuolat kintančiomis grėsmėmis, kurias būtina atidžiai stebėti ir greitai į jas reaguoti, imantis naujų nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės priemonių tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis. Būtina užtikrinti, kad ir teisėsaugos institucijos galėtų taikyti pažangias technologijas (dirbtiniu intelektu grindžiamus sprendimus ir kt.), nes to nepadarius nusikalstamas pasaulis įgytų nepagrįstą pranašumą. Pažangos priemone sprendžiamos Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. XIV-2088 patvirtintoje Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtos programoje nurodytos nusikalstamumo ir terorizmo keliamų grėsmių problemos priežastys: • Teisėsaugos institucijų turimi technologiniai pajėgumai, tarp jų ir valstybės informacinės sistemos, dar atsilieka nuo bendros technologinės pažangos ir nevysiškai atitinka modernius funkcionalumo, sąveikumo, saugumo ir efektyvumo poreikius. Nepakanka technologinių pajėgumų tinkamai elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolei užtikrinti, analitinei ir prognostinei veiklai vykdyti, proceso veiksmams atlikti nuotoliniu būdu. Sparčiai auganti skaitmeninių duomenų apimtis reikalauja pažangių duomenų integravimo ir analizės įrankių, kuriais būtų galima optimizuoti techninius ir žmogiškuosius išteklius ir naudotojui operatyviai gauti tikslią ir aiškią informaciją, tinkamai ir efektyviai ją apdoroti ir naudoti. Taip pat svarbu užtikrinti valstybės informacinių sistemų sąveikumą su ES informacinėmis sistemomis. • Trūksta prielaidų veiksmingai gyventojų pažiūrų radikalėjimo stebėsenai, prevencijai ir deradikalizacijai. • Potencialių terorizmo taikinių – viešųjų erdvių ir susibūrimo vietų – apsauga nevysiškai atitinka grėsmių pobūdį. Trūksta naujausių technologinių sprendimų, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo ir keitimosi informacija įrankių, stiprintini policijos pareigūnų greito reagavimo į galimus išpuolius gebėjimai. • Nepakankamai išnaudojamos tarpinstitucinio ir tarptautinio bendradarbiavimo nusikaltimų prevencijos ir kontrolės srityse galimybės. Teisėsaugos institucijų pareigūnams ir kitiems valstybės tarnautojams reikia daugiau tokiam bendradarbiavimui reikiamų žinių ir įgūdžių. Nepakankamas Lietuvos Respublikos teisėsaugos pareigūnų dalyvavimas tarptautinėse teisėsaugos operacijose ir jungtinėse tyrimo grupėse. Bendradarbiavimo galimybes riboja ir nepakankamas ES ir valstybės informacinių sistemų ir registrų sąveikumas.

- Ne visada pavyksta užkirsti kelią nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimui ar jo investavimui į tolesnę neteisėtą veiklą – tobulintina pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos sistema.
- Didelis tam tikrų nusikalstamų veikų (ypač nusikaltimų elektroninėje erdvėje, prekybos žmonėmis, neapykantos nusikaltimų, neapykantą kurstančios kalbos, nusikaltimų finansų sistemai, korupcinio pobūdžio nusikaltimų) latentiskumas.

Įgyvendinant projektus, finansuojamus pagal Vidaus saugumo fondo (toliau – VSF) 2014–2020 m. programą, padaryta didelė pažanga aprūpinant Lietuvos Respublikos (toliau – LT) teisėsaugos institucijas pažangiomis nusikalstamų veikų tyrimo priemonėmis, stiprinant jų gebėjimus tirti ir atskleisti nusikalstamas veikas bei reaguoti į galimas grėsmes viešajam saugumui. VSF lėšos taip pat padėjo pasirengti 2018 m. vykusiems Šengeno vertinimams dėl policijos bendradarbiavimo. Sėkmingą praktiką planuojama tęsti naudojant ir naujojo laikotarpio (2021–2027 m.) lėšas.

Pažangos priemone ir VSF 2021–2027 m. programoje suplanuotais veiksmais ir toliau bus prisidedama prie Europos Sąjungos (toliau – ES) saugumo strategijos ir kitų ES ir nacionalinių dokumentų, susijusių su vidaus saugumu, įgyvendinimo 2021–2027 m. laikotarpiu.

Siekiami pažangos priemonės rezultatai:

- veiksmingesni ES ir nacionalinių teisėsaugos ir kitų kompetentingų institucijų informacijos mainai;
- geresni gebėjimai užkirsti kelią tarpvalstybiniam, sunkiam ir organizuotam nusikalstamumui ir su jais kovoti;
- veiksmingesnis su organizuotu nusikalstamumu susijusių finansinių sandorių nustatymas ir tyrimas (pagal Europos Sąjungos sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą (ES SOCTA));
- tikslesnis korupcijos grėsmių nustatymas; pagerėjęs visuomenės informuotumas apie korupciją;
- geresnis kriminalinės žvalgybos informacijos ir keitimosi ja saugumas ir apsauga;
- saugesnis ir greitesnis keitimasis duomenimis apie elektroninių ryšių įvykius ir jų dalyvius tarp LT ir ES valstybių narių nacionalinių teisėsaugos institucijų;
- veiksmingesnis tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas kovojant su neteisėta narkotikų apyvarta (įskaitant pinigų plovimą);
- veiksmingesnis keleivių duomenų tvarkymas ir keitimasis jais tarp informacijos apie keleivius skyrių (angl. PIU) bei tarp PIU ir Europolo;
- didesni nusikaltimų, susijusių su narkotikais, ir nusikaltimų el. erdvėje prevencijos, atskleidimo ir tyrimo pajėgumai ir gebėjimai;
- didesnis pirmosios grandies specialistų (praktikų) informuotumas apie radikalizacijos reiškinį, gilesnės specialistų žinios ir gebėjimai atpažinti radikalizaciją, užkirsti jai kelią ir kovoti su ja, įskaitant tokių specialistų tinklų kūrimą;
- sustiprėję suinteresuotųjų subjektų grėsmių vertinimo, bendradarbiavimo ir keitimosi informacija pajėgumai, siekiant užkirsti kelią radikalizacijai ir su ja kovoti;
- veiksmingesnė kova su internetine ekstremistine ir teroristine propaganda;
- užtikrintas visuomenės saugumas nuo terorizmo grėsmių, stiprinant teisėsaugos padalinių pajėgumus ir tobulinant operatyvines procedūras, aprūpinant teisėsaugą moderniausia kovos su terorizmu įranga;
- geresnis pirmosios grandies specialistų pasirengimas reaguoti į smurtinį ekstremizmą ir terorizmą ir užkirsti jiems kelią.

Kiekybiniai laukiamų pokyčių rezultatai atsispindės per priemonės stebėsenos rodiklius.

Priemonės veiklos nekonkuruoja tarpusavyje, su kitų nacionalinių plėtros programų ar regionų plėtros planų priemonių veiklomis, joms neprieštarauja arba nekuria atvirkštinio efekto.

III SKYRIUS ALTERNATYVŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ALTERNATYVOS

Vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 (toliau – SVM), 89.4 papunkčiu, skirtingos alternatyvos gali būti nenagrinėjamos, o atliekama tik vienos alternatyvos analizė SVM 89.5 papunktyje nustatyta tvarka, esant bent vienai iš SVM 89.4 papunktyje nurodytų sąlygų.

Pažangos priemonės veikloms taikytinos šiuose SVM papunkčiuose nurodytos išimtys:

- 89.4.1. konkretų pažangos priemonės ar atskirų jos veiklų įgyvendinimo būdą nustato įstatymai, ES teisės aktai, tarptautiniai įsipareigojimai, Vyriausybės programa;
- 89.4.3. galima pagrįsti, kad yra tik vienas pažangos priemonės ar atskirų jos veiklų įgyvendinimo būdas;
- 89.4.5. sprendimai dėl konkrečių pažangos priemonės veiklų finansavimo jau priimti ir (arba) veiklos pradėtos vykdyti.

Lietuvos Respublikos įsipareigojimai įgyvendinti ES teisės aktus, 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1149, kuriuo nustatomas Vidaus saugumo fondas (toliau – VSF reglamentas), VSF 2021–2027 m. programa, patvirtinta 2022 m. lapkričio 7 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu Nr. C(2022) 8049, nustato VSF lėšų panaudojimo apribojimus: konkrečius tikslus, veiksmus, siekiamas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, lėšų sumas pagal veiksmų rūšis, galimus paramos gavėjus ir kt.

VSF 2021–2027 m. programa buvo rengiama pagal 2019 m. pabaigoje Europos Komisijos (toliau – EK) parengtas VSF 2021–2027 m. programavimo gaires, kuriose buvo nurodyti nacionalinėje programoje taikytini prioritetai. Vadovaudamasi EK nurodytais prioritetais ir atitinkamų viešojo saugumo institucijų pateiktais pasiūlymais, Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) parengė VSF 2021–2027 m. programos projektą. VSF 2021–2027 m. programos projektas buvo svarstomas ir derinamas tarpinstitucinėje darbo grupėje, sudarytoje vidaus reikalų ministro 2020 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 1V-323. 2020 m. pradžioje (kai nauja SVM dar nebuvo patvirtinta) VRM pradėjo VSF 2021–2027 m. programos projekto derinimo su EK procesą. Programos derinimo su EK procesas užtruko 2 metus ir 9 mėnesius – EK VSF 2021–2027 m. programą patvirtino 2022 m. lapkričio 7 d.

Paminėtina, kad visų VSF 2021–2027 m. programos lėšomis įgyvendinamų projektų atrankos būdas – valstybės projektų planavimas. Tarpinė (administruojančioji) institucija – Centrinė projektų valdymo agentūra.

Priemonei įgyvendinti ir 2 skyriuje nurodytoms problemoms spręsti buvo nustatytas optimalus priemonės veiklų kompleksas, kuris leis pasiekti šiuos tikslus: padidinti nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos veiksmingumą; sustiprinti teisėsaugos institucijų atsaką sunkių ir labai sunkių, taip pat organizuotų nusikalstamų grupių daromų nusikaltimų organizatoriams, vykdytojams ir kitiems bendrininkams; sukurti nepalankias sąlygas teroristinei veiklai Lietuvoje ir prisidėti prie tarptautinės bendrijos kovos su terorizmu pastangų; sustiprinti teisėsaugos institucijų ir kitų valstybės įstaigų, kurioms pavesti su viešojo saugumo stiprinimu tiesiogiai susiję uždaviniai, pajėgumą ir gebėjimus užtikrinti viešąjį saugumą – gerinti šių įstaigų informacinį aprūpinimą, užtikrinti naudojamų registrų, informacinių ir ryšių technologijų sistemų tobulinimą, plėtrą ir suderinamumą, taip pat operatyvų tarpinstitucinį ir tarpvalstybinį keitimąsi informacija, diegiant šiuolaikines informacines ir ryšių technologijas.

Šioje pažangos priemonėje pristatoma tik viena alternatyva. Vienos alternatyvos argumentai:

- VSF lėšos skiriamos nacionalinei VSF programai įgyvendinti.

- Alternatyvoje pateikiamas veiklų rinkinys, atitinkantis VSF 3 konkrečius tikslus, yra numatytas VSF reglamente. VSF politikos tikslas yra padėti užtikrinti aukštą saugumo lygį ES, visų pirma vykdant terorizmo ir radikalizacijos, sunkių formų bei organizuoto nusikalstamumo ir nusikaltimų prevenciją ir kovojant su jais, padedant nusikaltimų aukoms ir jas apsaugant, taip pat rengiantis su saugumu susijusiems incidentams, rizikai ir krizėms, apsaugant nuo jų ir veiksmingai juos valdant.
- Konkrečių ES teisės aktų (direktyvų, reglamentų, Tarybos sprendimų), iš jų išplaukiančių įpareigojimų ES valstybėms narėms, bei rekomenduotinos geriausios ES teisėsaugos institucijų praktikos rinkinys yra sudėtinė ES *acquis communautaire* dalis, kurioje nėra alternatyvų, bet aiškūs įpareigojimai užtikrinti teisės aktų įgyvendinimą bei tinkamą jų praktinį taikymą. Pažangos priemonėje suplanuotos lėšos bus panaudotos kuriant ir įgyvendinant teisinius ir techninius sprendimus, susijusius su ES teisės aktais.
- VSF reglamente nustatyti 3 konkretūs tikslai: 1) gerinti ir lengvinti kompetentingų institucijų ir atitinkamų Sąjungos organų, tarnybų ir agentūrų tarpusavio keitimąsi informacija bei keitimąsi informacija jų viduje, taip pat, kai aktualu, su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis; 2) gerinti ir intensyvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, įskaitant kompetentingų institucijų tarpusavyje ir jų viduje vykdomas bendras operacijas, susijusias su terorizmu ir tarpvalstybinio pobūdžio sunkių formų bei organizuotu nusikalstamumu; 3) remti valstybių narių pajėgumų, susijusių su nusikalstamumo, terorizmo ir radikalizacijos prevencija ir kova su jais, stiprinimą, taip pat su saugumu susijusių incidentų, rizikos ir krizių valdymą, be kita ko, užtikrinant glaudesnę valdžios institucijų, atitinkamų Sąjungos organų, tarnybų arba agentūrų, pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus partnerių skirtingose valstybėse narėse bendradarbiavimą. Šie konkretūs tikslai negali būti keičiami, prie visų trijų konkrečių tikslų įgyvendinimo valstybės narės turi prisidėti, be to, jie visiškai atitinka Pažangos priemonėje numatytų problemų priežasčių sprendinius ir tiesiogiai prisideda prie Pažangos priemonės įgyvendinimo.
- VSF reglamento 2 priede yra nustatytas baigtinis priemonių sąrašas. VSF reglamento 3 priede yra pateiktas veiksmų, kuriais turi būti siekiama VSF tikslų įgyvendinimo, sąrašas. VSF 2021–2027 m. programa turi būti siekiama VSF reglamento 8 priede nustatytų programos rezultato ir produkto rodiklių, todėl VSF lėšų investavimo kryptys ir siekiami rezultatai yra aiškiai nustatyti ir žinomi iš anksto. Vadovaujantis šiuo priemonių, veiksmų bei siekiamų rezultatų sąrašu buvo parengta VSF 2021–2027 m. programa.
- Atsižvelgiant į Lietuvos praeito programavimo laikotarpio (2014–2020 m.) metu sukauptą patirtį, žinias ir padarytą pažangą, teikiant siūlymus EK dėl 2021–2027 m. programavimo laikotarpio buvo pasiūlytos investicijų kryptys, kurios geriausiai prisidėtų ne tik prie nurodyto VSF priemonių ir veiksmų sąrašo, bet ir prie tolimesnio ES teisyno vidaus saugumo srityje įgyvendinimo.
- 2022 m. Vyriausybės kanceliarijos organizuoto pasitarimo dėl planuojamų asignavimų ir siekiamų rezultatų metu priimtas sprendimas skirti 3,6 mln. valstybės biudžeto lėšų (pažangos lėšų) Lietuvos policijos daktiloskopinių duomenų registrui atnaujinti ir tobulinti. Ši veikla būtina siekiant tinkamai įgyvendinti 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybinio nusikalstamumo srityje ir buvo numatyta Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 (11.6.6 veiksmas „Užtikrinti sklandų tarptautinį keitimąsi daktiloskopiniais duomenimis, užkardant organizuotą nusikalstamumą ir terorizmą“).
- Siekiant įgyvendinti Vyriausybės 2024 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. 336 patvirtintą Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų planą, pažangos priemonėje numatomos šios investicinės poveiklės:
 - narkotikų, tabako ir alkoholio ekspertinių tyrimų duomenų tvarkymo procesų skaitmenizavimas.

Narkotikų ekspertiniai tyrimai Lietuvoje yra atliekami Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Kriminalistinių tyrimų valdyboje ir Lietuvos teismo ekspertizės centre prie Teisingumo ministerijos. Šiuo metu narkotikų ekspertinių tyrimų duomenys yra tvarkomi netinkamomis šiam tikslui ir neatliepiančiomis šiandienos poreikių priemonėmis ir įrankiais – naudojamas Microsoft Excel formatas. Toks formatas nėra lankstus, todėl duomenis sudėtinga sisteminti ir analizuoti. Be to, nėra duomenų integracijos su kitomis sistemomis.

Skaitmenizuojant narkotikų, tabako ir alkoholio ekspertinių tyrimų duomenų tvarkymo procesus, siekiama tobulinti ir unifikuoti duomenų surinkimą tiek vidaus reikalų, tiek teisingumo sistemose. Siekiama užtikrinti duomenų patikimumą ir kokybę bei patobulinti stebėseną, analizę ir vertinimą, ir taip sudaryti prielaidas vertinti grėsmes nacionaliniu lygmeniu, matyti ir prognozuoti šalies situaciją, planuoti ir užtikrinti analize pagrįstų sprendimų priėmimą ir veiksmų organizavimą.

Be nacionalinio poreikio turėti tikslus ir paprastai tvarkomus ekspertinius duomenis, taip pat yra ir tarptautinių įsipareigojimų. Įgyvendindama juos, Lietuva turi teikti su neteisėta narkotikų apyvarta susijusius duomenis įvairiems Jungtinių Tautų organams ir agentūroms, Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centrui, kitiems tarptautiniams formatams. Neturint funkcionalios ekspertinių duomenų tvarkymo sistemos sudėtinga įgyvendinti tinkamą priimtų tarptautinių įsipareigojimų vykdymą ir užtikrinti teikiamų duomenų objektyvumą ir išsamumą.

- analitinių sprendimų elektroninei erdvei stebėti įdiegimas ir palaikymas, siekiant užkardyti nusikaltimus, iš jų susijusius su narkotikais

Tiek pasaulyje, tiek Lietuvoje stebima nelegalių medžiagų prekybos internete didėjimo tendencija. Taip nusikaltėliai tikisi didesnio anonimiškumo, internetas leidžia nusikaltėliams padidinti savo matomumą ir pasiekti platesnį galimų klientų ratą, lengva dalintis žalingomis žiniomis ir patirti apie narkotikų ir psichotropinių medžiagų įsigijimo būdus, pinigų perdavimo paslaugas, narkotikų slėpimo metodus.

Platindami narkotines ir psichotropines medžiagas socialinės žiniasklaidos platformose, nusikaltėliai dažnai naudoja narkotikų rinkoje veikiantiems asmenims gerai žinomus kodinius žodžius ir *emoji* (jaustukus), tikimasi, kad taip pavyks išvengti policijos dėmesio, apeinant viešosios erdvės stebėjimo sistemas.

Teisėsaugos institucijos, norėdamos efektyviai kovoti su šia nusikalstamumo transformacija ir aptikti bei nutraukti tokius sandorius, privalo būti aprūpintos pažangia elektroninės erdvės stebėjimo įranga ir specialiais kompiuteriais, gebančiais apdoroti didelius kiekius duomenų. Tokie įrankiai taip pat būtų sėkmingai naudojami ir analitiniais tikslais, vykdant konkrečių nusikaltimų, susijusių su nelegalia narkotikų apyvarta, tyrimus.

Neįdiegus pažangių analitinių elektroninės erdvės stebėjimo sprendimų Lietuvos policija nebus pajėgi efektyviai vykdyti elektroninės erdvės stebėjimo ir negalės aptikti, užkardyti ar nutraukti internete vykdomų nusikalstamų sandėrių, kurių skaičius ir mastas didėja kasmet. Suvokiant, kad elektronine erdve ypač aktyviai naudojasi nepilnamečiai asmenys, taps labai sudėtinga apsaugoti juos nuo narkotikų daromos žalos, nes internetas labai palengvina ir paspartina tokių medžiagų įsigijimą.

Atsižvelgiant į nurodytas priežastis, šioje pažangos priemonėje analizuojamas tik vienas veiklų rinkinys, kurį sudaro šios veiklos:

	Veiklos, poveiklės pavadinimas	Aprašymas
1.	Geresnis keitimasis informacija	Problemų sprendimai, kurie bus įgyvendinami: - policijos informacinių sistemų (IS), saugaus informacijos apsikeitimo tinklo ir registrų plėtra, įgyvendinant ES IS reglamentus, užtikrinant tarptautinių ir nacionalinių teisėsaugos institucijų IS sąveiką, tarptautiniais

		bendradarbiavimo kanalais gautos informacijos tvarkymą ir procesų automatizavimą; kriminalistinių tyrimų pajėgumų plėtra, modernizuojant IS ir registrus, darbo vietas ir įsigyjant atitinkamą techninę ir (arba) programinę įrangą; - universalių keitimosi informacija informacinių technologijų (IT) sprendimų diegimas ir tobulinimas, IS sąveikos užtikrinimas (iš VSF lėšų bus remiami tik ECRIS TCN sąveikos komponentai ir pritaikymai, reikalingi sąveikai su centralizuotomis sistemomis, kuriomis siekiama VSF tikslų, užtikrinti; Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos (IBPS) suderinamumas su Europos prokuratūros bylų valdymo sistema; universalios teisėsaugos institucijų duomenų paieškos sistemos kūrimas; Ginklų registro priežiūra ir plėtra) ir reikiamos įrangos priežiūra; - automatinio veido atpažinimo ir transporto priemonių valstybinių numerių atpažinimo sistemų diegimas ir tobulinimas (ANPR tobulinimas; HDR veido atpažinimo sprendimų kūrimas); - plačiajuosčio valstybinio kritinio radijo ryšio tinklo sukūrimo ir įdiegimo strategijos ir techninės specifikacijos parengimas; - žvalgybos ir kriminalinės žvalgybos poreikius atitinkančios tarpžinybinės informacijos rinkimo, apdorojimo ir analizės sistemos, užtikrinančios veiksmingą, automatizuotą, saugų ir centralizuotą didelio kiekio duomenų, gaunamų iš įvairių informacijos šaltinių, naudojimą, kūrimas ir diegimas; - mutinės kriminalinės žvalgybos IS atnaujinimas; - Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (FNTT) techninės ir informacinės bazės atnaujinimas. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.1.	IT sistemos ir tinklai	Informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sistemų, padedančių siekti Reglamento (ES) 2019/818 tikslų, kūrimas, pritaikymas ir priežiūra, mokymas naudotis tokiomis sistemomis, tokių sistemų sąveikos komponentų ir duomenų kokybės testavimas ir gerinimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 15 045 522,01eurų VSF lėšų; 5 015 174,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojai – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (PD), Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (IRD), Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (FNTT), Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas (VSD). Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.2.	Atitinkamų teisėsaugos, teisminių institucijų ir administracinių agentūrų darbuotojų ir ekspertų švietimas ir mokymas	Atitinkamų teisėsaugos ir teisminių institucijų bei administracinių agentūrų darbuotojų ir ekspertų švietimas ir mokymas, atsižvelgiant į operatyvinius poreikius ir rizikos analizę, bendradarbiaujant su Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL) ir, kai taikytina, Europos teisėjų mokymo tinklu, įskaitant švietimą ir mokymą apie prevencijos politiką, ypatingą dėmesį skiriant pagrindinėms teisėms ir nediskriminavimui. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 225 000,00 eurų VSF lėšų; 75 000,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.3.	Įranga, transporto priemonės, ryšių	Įrangos, transporto priemonių, ryšių sistemų ir su saugumu susijusių įrenginių įsigijimas.

	sistemos ir esminė su saugumu susijusi infrastruktūra	<u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 2 952 455,54 eurų VSF lėšų; 984 151,85 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojai – IRD, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (STT), Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (MD). Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.4.	Padėti valstybėms narėms įgyvendinti Europos policijos įrašų sistemą (EPRIS), Nr. ISF/2025/SA/1.1.1	Automatinio keitimosi policijos įrašais (EPRIS) diegimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 558 000,00 eurų VSF lėšų; 62 000,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projekto vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.5.	Europolo saugaus informacijos apsikeitimo tinklo programos SIENA naudojimo išplėtimas, ISF/2026/SA/1.1.2	Europolo saugaus informacijos apsikeitimo tinklo programos SIENA naudojimo plėtra ir sąveikumo tobulinimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 182 500,73 eurų VSF lėšų; 20 277,86 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projekto vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.6.	Daktiloskopinių duomenų registro programinės ir aparatinės įrangos atnaujinimas	Sklандаus tarptautinio keitimosi daktiloskopiniais duomenimis tobulinimas (atnaujinama įranga). Tai būtina siekiant tinkamai įgyvendinti 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu srityje. Finansiniai asignavimai – 3 800 000,00 eurų valstybės biudžeto lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projekto vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
1.7.	Narkotikų, tabako ir alkoholio ekspertinių tyrimų duomenų tvarkymo procesų skaitmenizavimas	Vykdančią šią poveiklę, Integruotoje baudžiamojo proceso informacinėje sistemoje (IBPS) būtų sukurtas Narkotikų, tabako, alkoholio ekspertinių tyrimų modulis. Poveiklė įgyvendinama, naudojant Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui pavestų valdymo sričių 2026–2028 metų strateginio veiklos plano priemonės Nr. 07-016-11-01-01 (TP) „Užtikrinti Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos plėtrą ir jos funkcionalumą“ lėšas. Projekto vykdytojas – IRD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
2.	Aktyvesnis operatyvinis bendradarbiavimas	Problemų sprendimai, kurie bus įgyvendinami: - stiprinamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir policijos bendrų ES operacijų įgyvendinimo gebėjimai; - stiprinami policijos gebėjimai kontroliuoti tarptautinę prekybą narkotikais ir kovoti su sunkiu ir organizuotu tarpvalstybiniu nusikalstamumu; - stiprinami policijos gebėjimai dalyvauti bendrose ES operacijose ir tyrimuose atnaujinant turimą techninę įrangą, aprūpinant ją pažangiausia technine įranga ir mokant pareigūnus; - stiprinami MKT gebėjimai dalyvauti bendrose ES operacijose ir tyrimuose, modernizuojant turimą techninę įrangą, aprūpinant pažangiausia technine įranga ir apmokant pareigūnus. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.

2.1.	IT sistemos ir tinklai	Įgyvendinami veiksmai, kuriais remiamas veiksmingas ir koordinuotas reagavimas į krizes ir susiejami esami konkrečių sektorių pajėgumai, kompetencijos centrai ir informuotumo apie padėtį centrai, įskaitant sveikatos, civilinės saugos, terorizmo ir kibernetinių nusikaltimų centrus. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 239 149,00 eurų VSF lėšų; 79 716,33 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojas – IRD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
2.2.	EMPACT veiksmai, kuriais įgyvendinamas arba palengvinamas ES politikos ciklo įgyvendinimas (ISF/2022/SA/2.2.1)	ES politikos ciklo/ Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykės platformos (EMPACT) operatyviniai veiksmai. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 337 199,40 eurų VSF lėšų; 37 466,60 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojai – PD, MD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
2.3.	Įranga, transporto priemonės, ryšių sistemos ir esminė su saugumu susijusi infrastruktūra	Įrangos, transporto priemonių, ryšių sistemų ir su saugumu susijusių įrenginių finansavimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 3 345 408,89 eurų VSF lėšų; 1 115 136,31 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojai – PD, FNTT, MD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
2.4.	Tarybos rekomendacija dėl operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo – rekomendacijų nukreipimas į bendrus veiksmus (ISF/2023/SA/2.1.1)	Tarpvalstybinio teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo ir informacijos valdymo gerinimas, atsižvelgiant į naujai kylančias saugumo grėsmes. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 304 920,00 eurų VSF lėšų; 33 880,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projekto vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.	Kovos su nusikalstamumu ir jo prevencijos užtikrinimo gebėjimų stiprinimas	Problemų sprendimai, kurie bus įgyvendinami: - informacijos apdorojimo, analizės gebėjimų ir keitimosi informacija įgūdžių stiprinimas; - policijos pareigūnų gebėjimų stiprinimas tarptautinio bendradarbiavimo srityje, ypatingą dėmesį skiriant Šengeno <i>acquis</i> reikalavimų įgyvendinimui, organizuojant pareigūnų stažuotes ir (arba) mainus, taip pat prekybos žmonėmis nusikaltimų užkardymo srityje; - išminuotojų gebėjimų neutralizuoti, ieškoti ir analizuoti savadarbius sprogstamuosius užtaisus ir karinius sprogmenis stiprinimas; - „Aro“ pareigūnų, vykdančių specialiąsias antiteroristines operacijas jūroje ir po vandeniu, taip pat užtikrinančių svarbių valstybės objektų apsaugą, gebėjimų stiprinimas; - gebėjimų atlikti narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) tyrimus plėtojimas ir tyrimų efektyvumo didinimas įsigyjant reikiamą įrangą; - kibernetinių nusikaltimų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo bei elektroninių įrodymų aptikimo, rinkimo, registravimo ir analizės gebėjimų stiprinimas, kibernetinių nusikaltimų tyrimo pajėgumų didinimas įsigyjant tyrimo įrangą;

		- elektroninių nusikaltimų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo bei elektroninių įrodymų aptikimo, rinkimo, registravimo ir analizės gebėjimų stiprinimas ir informacijos apdorojimo, analizės ir keitimosi ja įgūdžių ugdymas; - teisėsaugos kibernetinio saugumo ir analitikos kompetencijų centro vystymas; - STT pareigūnų kompetencijų tirti tarptautinio kyšininkavimo atvejus stiprinimas; - korupcijos prevencijos veiklos efektyvumo didinimas ir turto susigrąžinimo sistemos stiprinimas užtikrinant nacionalinį saugumą; - VST pareigūnų mobilumo didinimas. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.1.	IT sistemos ir tinklai	IRT sistemų, padedančių siekti VSF reglamento tikslų, kūrimas, pritaikymas ir priežiūra, mokymas naudotis tokiomis sistemomis, tokių sistemų sąveikos komponentų ir duomenų kokybės testavimas ir gerinimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 1 357 500,00 eurų VSF lėšų; 452 500,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.2.	Veiksmai, kuriais remiamas veiksmingas ir koordinuotas atsakas į krizes	Veiksmai, kuriais remiamas veiksmingas ir koordinuotas reagavimas į krizes ir susiejami esami konkrečioms sektoriams būdingi pajėgumai, kompetencijos centrai ir informuotumo apie padėtį centrai, įskaitant sveikatos, civilinės saugos, terorizmo ir kibernetinių nusikaltimų centrus. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 4 466 758,61 eurų VSF lėšų; 1 488 919,55 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.3.	Atitinkamų teisėsaugos, teisminių institucijų ir administracinių agentūrų darbuotojų ir ekspertų švietimas ir mokymas	Atitinkamų teisėsaugos ir teisminių institucijų bei administracinių agentūrų darbuotojų ir ekspertų švietimas ir mokymas, atsižvelgiant į operatyvinius poreikius ir rizikos analizę, bendradarbiaujant su CEPOL ir, kai taikoma, Europos teisėjų mokymo tinklu, įskaitant švietimą ir mokymą apie prevencijos politiką, ypatingą dėmesį skiriant pagrindinėms teisėms ir nediskriminavimui. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 1 781 398,28 eurų VSF lėšų; 593 799,43 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojai – STT, FNTT, PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.4.	Įranga, transporto priemonės, ryšių sistemos ir esminė su saugumu susijusi infrastruktūra	Įrangos, transporto priemonių, ryšių sistemų ir su saugumu susijusių objektų finansavimas. <u>Finansavimo apimtis ir šaltinis:</u> 939 000,00 eurų VSF lėšų; 313 000,00 eurų VSF BF lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projektų vykdytojas – PD, VST. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.
3.5.	Informacijos apie neteisėtą narkotinių ir psichotropinių	2025 m. bus atlikta informacijos apie neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir apyvartą tvarkymo automatinėmis priemonėmis galimybių analizė.

	medžiagų vartojimą ir apyvartą tvarkymo automatinėmis priemonėmis galimybių analizė, siekiant optimizuoti teritorijų su didžiausia neteisėto disponavimo narkotikais rizika identifikavimą	Vykdytojas – PD.
3.6.	Institucinių mokymų policijos pareigūnams, dalyvaujantiems narkotikų kontrolės procese, sistemos sukūrimas	Veikla įvykdyta. Institucinių mokymų policijos pareigūnams, dalyvaujantiems narkotikų kontrolės procese, sistema yra sukurta ir apima visų lygių policijos pareigūnų, dalyvaujančių narkotikų kontrolės procese, kvalifikacijos tobulinimą. Numatytos tikslinės mokymų grupės, mokymų organizatoriai, mokymo metodai, mokymų turinys, galimi lektoriai, mokymo renginių dažnumas ir kt. Reikia pabrėžti, kad mokymų turinys kiekvienai iš tikslinių grupių skirtingas, maksimaliai pritaikytas prie pareigūnų atliekamų funkcijų. Tvirtindamas mokymų sistemą, Lietuvos policijos generalinis komisaras paskyrė padalinius, atsakingus už šių mokymų organizavimą, taip pat nustatė terminus, per kuriuos turi būti parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos ir mokomoji metodinė medžiaga. Vykdytojas – PD.
3.7.	Analitinių sprendimų elektroninei erdvei stebėti įdiegimas ir palaikymas, siekiant užkardyti nusikaltimus, iš jų susijusius su narkotikais	Policija būtų aprūpinta pažangia elektroninės erdvės stebėjimo įranga ir specialiais kompiuteriais, gebančiais apdoroti didelius kiekius duomenų. Tokie įrankiai būtų sėkmingai naudojami analitiniams tikslams ir vykdant konkrečių nusikaltimų, iš jų ir susijusių su nelegalia narkotikų apyvarta, tyrimus. Nacionalinio pažangos plano finansinėse projekcijose nenumatytų papildomų lėšų poreikio suma – 792 000,00 tūkst. eurų. Bus ieškoma galimybių gauti papildomų Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų. Finansavimo forma – dotacija. Projekto vykdytojas – PD. Kiekybiniai siekiami rezultatai nurodyti pažangos priemonėje.

Įgyvendinant pažangos priemonę bus prisidedama prie Nacionalinio pažangos plano horizontaliųjų principų įgyvendinimo:

- **darnaus vystymosi principo**, prisidedant prie darnaus vystymosi 16 tikslo „Skatinti taikias ir įtraukias visuomenes darniam vystymuisi, suteikti visiems galimybes reikalauti teisingumo ir kurti veiksmingas, atsakingas ir įtraukias institucijas visais lygiais“ įgyvendinimo:
 - 16.1 uždavinio „Labai sumažinti visų formų smurtą ir jo sukeltų mirčių skaičių visame pasaulyje“ ir jo rodiklio „Tyčinių žmogžudysčių aukų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, pagal lytį ir amžių“ (poveiklės 1.1, 1.4, 2.3, 3.2 ir 3.4);
 - 16.2 uždavinio „Panaikinti vaikų paniekinimą, išnaudojimą, neteisėtą prekybą ir visų formų smurtą prieš vaikus bei jų kankinimą“ ir jo rodiklio „Prekybos žmonėmis aukų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, pagal lytį, amžių ir išnaudojimo formą“ (poveiklės 1.1, 1.4, 2.3);
 - 16.4 uždavinio „Iki 2030 metų labai sumažinti neteisėtus finansinius ir ginklų srautus, sustiprinti pavogto turto išieškojimą ir grąžinimą bei kovoti su visų formų organizuotu nusikalstamumu“ ir jo rodiklio „Konfiskuotų, rastų arba atiduotų ginklų, kurių nelegali kilmė buvo nustatyta atitinkamos institucijos pagal tarptautinius standartus ir priemones, dalis“ (poveiklės 1.1, 1.3, 1.4, 2.3 ir 3.4);

– 16.5 uždavinio „Labai sumažinti visų formų korupciją ir kyšininkavimą“ ir jo rodiklių: „Gyventojų, per paskutinius 12 mėn. bent kartą bendravusių su valstybės pareigūnu ir davusių jam kyšį arba jo paprašytų duoti kyšį, dalis“ ir „Įmonių, per paskutinius 12 mėn. bent kartą bendravusių su valstybės pareigūnu ir davusių jam kyšį arba jo paprašytų duoti kyšį, dalis“ (poveiklės 1.3 ir 3.3);

- **inovatyvumo (kūrybingumo) principo** (diegiant naujus technologinius sprendimus nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijai ir kontrolei (poveiklės 1.1, 1.5, 3.1, 3.4 ir 3.7).

ANTRASIS SKIRSNIS
PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS GERIAUSIOS ALTERNATYVOS
PASIRINKIMAS

Vadovaujantis SVM 89.7.1 papunkčiu („socialinė-ekonominė nauda sunkiai pamatuojama, bet akivaizdi“) šiai pažangos priemonei sąnaudų ir naudos analizė (SNA) ar sąnaudų ir veiksmingumo analizė (SVA) netaikoma.

Naudojantis Portfelio valdytojo metodinės konsultacijų pagalbos centro parengta skaičiuokle, įvertintas investicijų ilgalaikis poveikis tęstinės veiklos išlaidoms.

Vartojamos santrumpos:

ES – Europos Sąjunga

FNTT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

IRD – Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

IRT sistemos – informacinių ir ryšių technologijų sistemos

MD – Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

PD – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

STT – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba

VB lėšos – Valstybės biudžeto lėšos

VSF – 2021–2027 m. Vidaus saugumo fondas

VSF BF lėšos – 2021–2027 m. Vidaus saugumo fondo bendrojo finansavimo lėšos

VSD – Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas

VST – Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos